

Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet beslutade den 8 december 2016 att ge bl.a. socialutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2016/17:10 Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid samt motioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Socialutskottet har beslutat att yttra sig över motion 2016/17:3554 (KD) yrkande 4.

Socialutskottet anser inte att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandet. Arbetsmarknadsutskottet bör därför avstyrka yrkandet.

I ärendet finns en avvikande mening (KD).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Regeringen presenterar i skrivelsen inriktningen och en ny delmålsstruktur för jämställdhetspolitiken. Det övergripande målet, att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv, och de tidigare fyra delmålen kvarstår samtidigt som nya delmål om jämställd utbildning och jämställd hälsa införs. Enligt skrivelsen är delmålen följande:

- jämn fördelning av makt och inflytande
- ekonomisk jämställdhet
- jämställd utbildning
- jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet
- jämställd hälsa
- mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Ett nytt delmål – jämställd hälsa

När det gäller det nya delmålet jämställd hälsa ska kvinnor och män, flickor och pojkar ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor. Enligt regeringen harmoniserar det nya delmålet väl med det övergripande målet för folkhälsopolitiken om att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen liksom med mål för hälso- och sjukvårdspolitiken, politiken för sociala tjänster och funktionshinderspolitiken.

Enligt regeringen handlar en god folkhälsa inte endast om att hälsan bör vara så god som möjligt, utan den bör också vara så jämlikt och jämställt fördelad som möjligt. Delmålet jämställd hälsa avser fysisk, psykisk och sexuell och/eller reproduktiv hälsa, och omfattar såväl förebyggande folkhälsoarbete som åtgärder och insatser till enskilda personer i form av socialtjänst, stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt hälso- och sjukvård.

Delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra

När det gäller delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra presenterar regeringen i skrivelsen en tioårig nationell strategi som särskilt betonar förebyggande insatser. Strategin har följande utgångspunkter:

- att våld ska förebyggas med fokus på våldsutövare och maskulinitetsnormer
- större uppmärksamhet på flickors och unga kvinnors utsatthet för våld
- flera livssituationer och omständigheter kan innebära särskild sårbarhet

- funktionshindersperspektiv
- hedersnormer bland närstående
- barnets rätt och barnets bästa
- hbtq-personers rättigheter
- förbättrad samverkan och styrning
- kunskapsbaserat arbete.

Den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor innehåller följande politiska målsättningar:

- ett utökat och verkningfullt förebyggande arbete mot våld
- förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn
- effektivare brottsbekämpning
- förbättrad kunskap och metodutveckling.

För att stärka arbetet med att förebygga mäns våld mot kvinnor och bidra till att målen i strategin genomförs planerar regeringen en mängd åtgärder, bl.a. föräldraskapsstöd med våldsförebyggande inriktning, insatser till våldsutövare, upptäckt av våldsutsatthet och våldsutövande, stärkt skydd och stöd för barn, närmare myndighetssamverkan på lokal nivå, kvalitetskontroll av socialtjänstanknutna insatser för våldsutsatta, utredning om barn i skyddade boenden för att stärka barnrättsperspektivet i arbetet med barn som vistas i skyddade boenden samt utbildning för berörda yrkesgrupper.

Motionen

I motion 2016/17:3554 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att arbetet med ett förstatligande av sjukvården bör ingå under delmålet jämställd hälsa. Motionärerna anser att det behövs ett ökat statligt ansvar för vården om alla ska få del av de stora framsteg som hela tiden görs. Motionärerna föreslår därför att det tillsätts en parlamentarisk utredning som får i uppdrag att överväga olika vägar för att uppnå en effektivare, mer rättvis, jämställd och jämlik vård genom en mer ändamålsenlig uppgiftsfördelning mellan stat och huvudmän.

Tidigare behandling i socialutskottet

Utskottet behandlade och avstyrkte i sina riksdagsgodkända betänkanden 2014/15:SoU7 och 2015/16:SoU7, båda med namnet Hälso- och sjukvårdsfrågor, motionsyrkanden om att förstatliga sjukvården. I dessa delar fanns inga reservationer (riksdagsbeslut den 16 april 2015 respektive den 27 april 2016).¹

¹ Mot. 2015/16:1781 (SD) behandlades förenklat i bet. 2015/16:SoU7.

Socialutskottet behandlade och avstyrkte i sitt riksdagsgodkända betänkande 2015/16:SoU17 Avgiftsfrihet för viss screening inom hälso- och sjukvården ett motionsyrkande om att förstatliga sjukhusvården så att cancervården skulle bli mer jämlik. Utskottet ansåg inte att riksdagen borde ta något initiativ. I denna del fanns en reservation (KD).

Socialutskottets ställningstagande

Regeringen har i skrivelsen presenterat inriktningen och en ny delmålsstruktur för jämställdhetspolitiken. Ett antal motioner har väckts med anledning av skrivelsen. En av dessa berör socialutskottets beredningsområde.

Socialutskottet anser inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motionsyrkandet om att ett förstatligande av sjukvården bör ingå under delmålet jämställd hälsa. Arbetsmarknadsutskottet bör därför avstyrka motion 2016/17:3554 (KD) yrkande 4.

Stockholm den 26 januari 2017

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Anna-Lena Sörenson (S), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Amir Adan (M), Mikael Dahlqvist (S), Jenny Petersson (M), Kristina Nilsson (S), Carina Herrstedt (SD), Karin Rågsjö (V), Yasmine Larsson (S), Ann-Britt Åsebol (M), Staffan Danielsson (C), Stefan Nilsson (MP), Thomas Finnborg (M), Christina Östberg (SD) och Christina Örnebjär (L).

Avvikande mening

Delmålet jämställd hälsa och förstatligande av sjukhusvården (KD)

Emma Henriksson (KD) anför:

Jag välkomnar det nya delmålet jämställd hälsa. Jag anser emellertid att det inte är rimligt att fortsätta med en sedan länge föråldrad modell för styrning av vården där landstingen inte klarar av att göra vården jämlik och jämställd. För att hela befolkningen ska få likvärdig tillgång till vård och för att de resurser vi lägger på vården ska användas så effektivt som möjligt behövs det enligt min mening ett ökat statligt ansvar för vården. Nuvarande ansvarsstruktur bidrar till ojämn vård. Därför anser jag att arbetet med förstatligande av sjukhusvården bör ingå under delmålet jämställd hälsa.

Mot denna bakgrund bör arbetsmarknadsutskottet tillstyrka motion 2016/17:3554 (KD) yrkande 4.